

ALGILANAN OKUL ETKİLİLİĞİNİN ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ¹

Murat BAŞAR² Serkan UĞUR³ Halil ÖZKAN⁴ Özlem ORHAN⁵

ÖZET

Bu çalışmada algılanan okul etkililiğinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi amaçlanmıştır. Nicel yöntemle yapılan bu çalışmada 600 öğretmenin görüşü alınmıştır. Araştırmanın verileri Algılanan Okul Etkililiği Ölçeğiyle toplanmıştır. Ölçek tek boyutludur. Ölçeğin güvenilirlik katsayısı ,927 olarak tespit edilmiştir. Ölçekten elde edilen verilerin oldukça güvenilir olduğu söylenebilir. İlişkisiz gruplar t testi ve tek yönlü varyans analizi ANOVA ile analiz edilmiştir. Öğretmenlerin cinsiyeti, okulun bulunduğu yerleşim birimi, öğretmenlerin mezuniyeti, projeye katılma, okulunda sosyal etkinlik düzenleme durumlarının algılanan etkili okul algısını etkilemediği bulunmuştur. Öğretmenlerin mesleki kıdemi, aynı okulda çalışma süresi arttıkça okul etkililiğinin olumlu algılanması da artmaktadır. Evli öğretmenler, bekâr öğretmenlere göre çalıştıkları okulun daha etkili olduğunu düşünmektedir.

Anahtar Kelimeler: Okul Etkililiği, Değişkenler, Öğretmenler

EXAMINATION OF PERCEIVED SCHOOL EFFECTIVENESS ACCORDING TO VARIOUS VARIABLES

29

ABSTRACT

In this study, it is aimed to examine perceived school effectiveness according to various variables. In this study, which was carried out with a quantitative method, the opinions of 600 teachers were taken. The data of the study were collected with the Perceived School Effectiveness Scale. The scale is one-dimensional. The reliability coefficient of the scale was determined as ,927. It can be said that the data obtained from the scale are quite reliable. Unrelated groups were analyzed with t-test and one-way analysis of variance ANOVA. It was found that the gender of the teachers, the location of the school, the graduation of the teachers, participation in the project, and organizing social activities in the school did not affect the perceived effective school perception. As teachers' professional seniority and working time in the same school increase, the positive perception of school effectiveness also increases. Married teachers think that their school is more effective than single teachers.

Keywords: School Effectiveness, Variables, Teachers

Önerilen Atıf:

Başar, M, Uğur, S., Özkan, H., Orhan, Ö.(2022). **Algılanan okul etkililiğinin çeşitli değişkenler göre incelenmesi.** Uluslararası Liderlik Eğitimi Dergisi (ULED)/ International Journal of Leadership Training (IJOLT), 6(1), 29-34. TrDoi: <https://trdoi.org/10.26023458/uled.1069808>

¹ Araştırma Makalesi - Kabul Tarihi: 07.02.2022 - Geliş Tarihi: 21/03/22

² Prof. Dr. Uşak Eğitim Fakültesi murat.basar@usak.edu.tr 0000-0001-6635-4563

³ Okul Müdürü Uşak Aybey İlkokulu serkan228@hotmail.com 0000-0001-9386-3160

⁴ Okul Müd. Yrd. Uşak Aybey İlkokulu ozkan6467@gmail.com 0000-0003-39730257

⁵ Okul Müd. Yrd. Uşak Aybey İlkokulu oslemusak@hotmail.com 0000-0003-1631-4138

1.PROBLEM DURUMU

Türkiye’de veliler okul öncesinden başlayarak ilkokul ortaokul ve lise de dahil olmak üzere okul seçme gayreti içinde bulunmaktadır. Hatta bu gayretlerini maddi anlamda da büyük meblağlar ödeyerek sarfedebilmektedir. Bunun için özel dersler kurslar, dersler, etütler adı altında destekler sağlanmaktadır. Evinden çok uzak bir okula servisle çocuğunu gönderebilmektedir. Velileri okul seçme gayretine iten önemli sebeplerden birisi de okul etkililiğidir. Veli etkili olduğuna inandığı okulda çocuğunun eğitim görmesini istemektedir. Bu nedenle de gerekli çabayı göstermektedir. Bir okulun etkili olması bazı etkinliklerin gerçekleştirilmesiyle mümkün olabilir.

Okulun, yöneticisi, öğretmenleri, çalışanları öğrencileri ve velileriyle bütünleşebildiğinde okul olabilmektedir. Okulun paydaşlarının değişimleri kabul ederek uyum sağlaması önemlidir. Fullan (1992) okulun etkililiği için okulun tümünün sürece katılımın önemli olduğunu belirtmiştir. Değişimleri kabul, uyum yenileşme, güçlenme olarak etkili okulun vizyonunda ve misyonunda yer alır. Okulun kendi bünyesinde farklı hizmetler üretip paydaşlarına sunması okulun etkililiğini oluşturabilecek etkinliklerden birisidir. Okulun, çağın yeniliklerine uygun olarak, dersler kurslar, etkinlikler gibi hizmet üretmesinin okulu etkili kılacağı söylenebilir. Örneğin teknolojinin yaşantının bir parçası haline geldiği zamanımızda teknolojik gelişmelere paralel etkinlikler okulun etkililiğini artırabilir. Bu hizmetler sayesinde okula ilgi artacağı için okulun algılanan etkililiği de artabilir. Okullarda düzenlenen TÜBİTAK Bilim Şenlikleri, Bilim Fuarları, TEKNOFEST uygulamalarının okulları farklılaştığı ve etkinleştirdiği söylenebilir (Başar vd, 2021; Başar vd 2018). Okulda ortaya çıkan acil durumlarla ve sorunlarla başa çıkma da okulun etkililiğini etkileyen durumlardan birisidir. Özen’e göre (2011) yönetsel krizler olabildiği gibi bireysel psikolojik krizler de olabilmektedir. Okulda ortaya çıkan kriz durumlarının çözümlenmesi paydaşları tarafından okula güveninin artmasını sağlar. Güvenin artması okulun etkililiğini artıran önemli etkenlerden birisidir denilebilir. Uğurlu ve Arslan (2015) okulun örgütsel bir kinliğinin olmasının okula güveni artıracakını belirtmiştir. Okulun mevcut kaynakları en etkili şekilde kullanabilmesi verimliliği ortaya koyabilir. Bu kaynaklar materyaller olabildiği gibi insan kaynakları da olabilir. Verimliliğin gelişmesi okula güveni geliştirir. Uğurlu ve Arslan’a göre (2015) okula güvenin artmasının okulun kurumsal bir kimliğe kavuştuğunu göstermektedir. Buna bağlı olarak da okulun yöneticilerinin ve öğretmenlerinin gelişmeleri önceden tahmin ederek ileriye dönük planlama yapabilmeye becerisine sahip olmalıdır. Akan ve Yıldırım’ın (2015) belirttiği gibi dönüşümcü liderlik stili sergilemesi çalışanları motive edeceği ve yeniliklere açık olmayı gerektireceği için okulun etkililiği artırabilecektir. Okulun paydaşları gerek beceri kazanımında gerek programlarda ve sınavlarda yapılan değişiklikleri gerekse okul modelinin değişiminde yenilikleri hemen kabul edip alt yapısını oluşturmaya çalışan okullar etkili okullar olabilmektedir. Okul yönetiminin okulun çevresel şartlarını düşünerek okulunun örtük programını çevresel şartlara göre oluşturabildiği okullar etkili olabilmektedir. (Akan, Başar ve Çankaya, 2014). Ertürk (2019) çalışmasında öğretmenlerin okula olan örgütsel güvenin artmasında okul müdürlerinin etik davranışlarının etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır. Okul müdürünün örtük programının ve etik davranışlarının algılanan okul etkililiğinde örgütsel güvenin oluşmasında önemli bir etken olduğu söylenebilir.

Yapılan alan yazın taramasında okul etkililiğinde yönetici etkililiğine yönelik çalışmalar görülmüştür okul etkililiğine yönelik olarak Yıldırım ve Ada (2018) tarafından algılanan okul ölçeği geliştirilmiştir. Yürüker ve Cömert (2021) Okul yöneticilerinin okul etkililiğini belirlemeye yönelik bir ölçek geliştirmiştir. Yapılan çalışmaların okul etkililiği ile birlikte öğretmen etkililiğinde yoğunlaştığı belirlenmiştir (Cerit ve Yıldırım, 2017; Işık ve Gümüş, 2017; Yıldırım, Akan ve Yalçın, 2017). Bağımlı bir değişkenin okul etkililiği ile ilişkisi incelenmiştir (Çobanoğlu ve Badavan, 2017; Şenel ve Bulut, 2016; Yüner ve Özdemir, 2020). Okul etkililiğini çeşitli değişkenlere göre incelenmesinin alana katkı yapacağı söylenebilir.

1.1. Araştırmanın Amacı

Algılanan okul etkililiğinin öğretmen görüşlerine göre çeşitli değişkenler açısından incelendiği bu çalışmada aşağıda sorulara cevap aranmıştır.

Öğretmen algılarına göre;

- 1.Algılanan okul etkililiği öğretmenin cinsiyetine göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmakta mıdır?
- 2.Algılanan okul etkililiği, okulun bulunduğu yerleşim birimine göre farklılaşmakta mıdır?
- 3.Algılanan okul etkililiği, öğretmenin mezuniyetine göre farklılaşmakta mıdır?
- 4.Algılanan okul etkililiği, öğretmenin mesleki kıdem yılına göre farklılaşmakta mıdır?
- 5.Algılanan okul etkililiği, öğretmenin bulunduğu okuldaki çalışma yılına göre farklılaşmakta mıdır?
- 6.Algılanan okul etkililiği, öğretmenin medeni durumuna göre farklılaşmakta mıdır?
- 7.Algılanan okul etkililiği, öğretmenin daha önce bir proje tecrübesi olma durumuna göre farklılaşmakta mıdır?
- 8.Algılanan okul etkililiği öğretmenin okul adına bir sosyal etkinlik gerçekleştirme durumuna göre farklılaşmakta mıdır?

2. YÖNTEM

Bu çalışma betimsel tarama modeline göre tasarlanmıştır. Karasar'a göre (2013) betimsel tarama modelleri geçmişte olan ve halen var olan durumları ortaya koymayı amaçlar. Nicel yöntemlerle gerçekleştirilen bu çalışmada öğretmenlerden ölçek yoluyla veriler toplanmıştır.

Çalışma Örnekleme

Çalışmanın örnekleme Uşak il genelinden kolay ulaşılabilir yöntemle seçkisiz olarak belirlenmiştir. Çalışma kapsamında 200 ilkokulda görev yapan 200 ortaokulda görev yapan 200 lisede görev yapan toplamda 600 öğretmen çalışmanın örnekleminde yer almıştır. Böylelikle çalışmada maksimum çeşitlilik sağlanmıştır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmanın verileri Yıldırım ve Ada tarafından (2018) geliştirilen tek boyuttan oluşan geçerliliği ve güvenilirlik çalışması yapılmış olan "Algılanan Okul Etkililiği" Ölçeği ile toplanmıştır. Ölçeğin Alpha güvenilirlik değeri ,086 olarak bulunmuştur. Bu çalışmada ölçeğin güvenilirliği ,927 olarak tespit edilmiştir. Ölçeğin oldukça güvenilir olduğu söylenebilir.

Verilerin Analizi

Çalışmada nicel veri analizi yöntemlerinden bağımsız gruplar t testi ve Tek Yönlü Varyans Testi ANOVA yapılmıştır. ANOVA testinde anlamlı fark tespit edilmesi durumunda farkın kaynağını belirleyebilmek için TUKEY testi yapılmıştır. Analizlerden elde edilen bulgular tablolaştırılarak raporlanmıştır. Araştırma sonuçlarına yönelik olarak önerilerde bulunulmuştur.

3.BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde verilerden elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Tablo1.

Öğretmenlerin Cinsiyetine Göre Görüşleri

Cinsiyet	N	X	ss	Sd	t	P
Erkek	278	38.2194	7,580	595	-.570	.569
Kadın	319	38.5674	7,328			

Tablo1'de öğretmenlerin cinsiyetinin algılanan okul etkililiğine etkisine bakılmıştır. Öğretmenlerin cinsiyetine göre algılanan okul etkililiğinde anlamlı fark bulunamamıştır ($p>05$) cinsiyetin okul etkililiği algısını farklılaştırmadığı tespit edilmiştir.

Tablo2.

Okulun Bulunduğu Yerleşim Birimine Göre Öğretmen Görüşleri

Değişken	Farkın kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark I-J
Okulun Bulunduğu Yerleşim Birimi	Guruplar arası	19,547	2	9,774	,176	838	-
	Guruplar içi	33087,786	597	55,423			
	Toplam	33107,333	599				

Tablo2'de okulun bulunduğu yerleşim birimine göre algılanan okul etkililiği görülmüştür. Okulun il merkezi, ilçe merkezi ya da köyde olmasına göre anlamlı fark bulunmamıştır ($p>05$). Okulun bulunduğu yerleşim birimi okulun etkililiğinin algılanmasını farklılaştıran değişkenlerden olmadığı belirlenmiştir.

Tablo3.

Öğretmenlerin Mesleki Kıdemine Göre Görüşleri

Değişken	Farkın kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark I-J
Mesleki Kıdem	Guruplar arası	1925,868	4	481,467			16-20>1-5
	Guruplar içi	31181,466	595	55,406			21+>1-5
	Toplam	33107,333	599		9,187	000	21+>6-10 16-20>11-15 21+>11-15

Tablo3 incelendiğinde öğretmenlerin mesleki kıdemine göre algılanan okul etkililiğine yönelik algıları görülmüştür. Değişkenlere göre anlamlı fark bulunmuştur ($p<001$). Yapılan TUKEY testinde farkın kaynağına bakılmıştır. 16-20, 21 ve üzeri mesleki kıdeme öğretmenler daha az kıdeme sahip öğretmenlere göre okul etkililiği daha fazla algılamaktadır. Öğretmenlerin mesleki kıdemi algılanan okul etkililiğini etkileyen değişkenlerden birisi olduğu tespit edilmiştir.

Tablo4.

Öğretmenlerin Aynı Okulda Çalışma Yılına Göre Görüşleri

Değişken	Farkın kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark I-J
Okulda	Guruplar arası	857,244	4	214,311			16>1-3
Çalışma	Guruplar içi	32943,490	595	54,282			4-6
Kıdem	Toplam	33107,333	599		3,948	000	7-10 7-11 4-6>1-3

Tablo4'te öğretmenlerin bulunduğu okulda çalışma yılına göre anlamlı fark bulunmuştur ($p<001$). Farkın kaynağını bulmak için TUKEY testine bakılmıştır. Bulduğu okulda 16 ve üzeri çalışma yılına sahip öğretmenler daha az çalışma yılına sahip öğretmenlere göre okul etkililiğini daha fazla algılamaktadır. Yine aynı okulda 4-6 yıl çalışma süresine sahip öğretmenler çalışma süresi 1-3 yıl olan öğretmenlere göre okul etkililiğini daha fazla algılamaktadır.

Tablo5.

Öğretmenlerin Mezuniyetine Göre Görüşleri

Değişken	Farkın kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark I-J
Mezuniyet	Guruplar arası	115,322	2	57,661	1,043	353	
	Guruplar içi	32992,011	597	55,263			
	Toplam	33107,333	599				

Tablo5 incelendiğinde öğretmenlerin mezuniyet durumu algılanan okul etkililiğini farklılaşmamaktadır ($p>05$). Öğretmenlerin mezuniyeti algılanan okul etkililiğini etkileyen değişkenlerden birisi olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo6.

Öğretmenlerin Medeni Durumlarına Göre Görüşleri

Değişken	Farkın kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark I-J
Medeni Durum	Guruplar arası	1216,618	3	405,539			
	Guruplar içi	31890,715	596	53,508	7,579	000	Evli>Bekar
	Toplam	33107,333	599				

Tablo6'da öğretmenlerin algılanan okul etkililiği öğretmenlerin medeni durumuna göre anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p<001$). Farkın kaynağını bulabilmek için TUKEY testine bakıldığında evli öğretmenlerin bekar öğretmenlere göre okul etkililiğine daha fazla inanmaktadır.

Tablo7.

Öğretmenlerin Bir Projede Yer Alma Durumuna Göre Görüşleri

Proje yapma	N	X	Ss	Sd	t	P
Evet	197	38.1015	6,911	598	-.764	.445
Hayır	403	38.5955	7,680			

Tablo7'ye bakıldığında öğretmenlerin okulu adına bir proje de yer alma durumuna göre algılanan okul etkililiği farklılaşmamaktadır ($p>05$). Bir okulun etkililiği proje yapma durumuna göre öğretmenler tarafından farklı algılanmamaktadır.

Tablo8.

Öğretmenlerin Okullarında Sosyal Etkinlik Gerçekleştirme Durumuna Göre Görüşleri

Sosyal Etkinlik	N	X	Ss	Sd	t	P
Evet	321	38.8723	6,851	598	1.667	.096
Hayır	275	38.8545	8,049			

Tablo8 incelendiğinde öğretmenlerin okullarında sosyal etkinlik gerçekleştirme durumuna göre görüşlerinin farklılaşmadığı görülmüştür ($p>05$). Öğretmenlerin algıladığı okul etkililiği öğretmenlerin okulları adına sosyal bir etkinlik gerçekleştirilmesine göre değişmemektedir.

4.TARTIŞMA ve SONUÇ

Öğretmenlerin cinsiyeti algılanan okul etkililiği algılarını farklılaşmamaktadır. Öğretmenlerin cinsiyetinin okul etkililiğinin algılanmasını etkileyen bir değişken olmadığı tespit edilmiştir. Yürüker ve Cömert (2021) çalışmasında cinsiyetin okul etkililiği algısını etkileyen bir faktör olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Tuti ve Ada (2019) okul yöneticilerinin değişim yönetimi yeterlikleri algılarının öğretmenlerin cinsiyetine göre farklılaşmadığını tespit etmiştir. Yine okulun il merkezi ilçe merkezi ya da köyde bulunması öğretmenlerin okul etkililiği algısını değiştirmemektedir. Okul etkililiği öğretmenlerin il merkezi, ilçe merkezi ya da köyde çalışma durumuna göre farklılaşmamaktadır.

Öğretmenlerin mesleki kıdemine göre algılanan okul etkililiğine yönelik anlamlı fark bulunmuştur. 16-20 yıl arası mesleki kıdeme sahip öğretmenler ile 21 ve üzeri yıl mesleki kıdeme sahip öğretmenler daha az yıl mesleki kıdeme sahip öğretmenlere göre okul etkililiğini daha fazla algılamaktadır. Öğretmenlerin mesleki kıdemi azaldıkça algılanan okul etkililiği de azalmaktadır. Çakır (2021) çalışmasında öğretmenlerin kıdemleri arttıkça etkili okul algısının da olumlu olarak arttığını belirlemiştir. Uygur ve arabacı (2019) 16 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin mesleki kıdemi az olan öğretmenlere göre örgütsel güveninin fazla olduğu sonucuna ulaşmıştır. Öğretmenlerin bulunduğu okulda çalışma yılına göre anlamlı fark bulunmuştur. Bulunduğu okulda 16 ve üzeri çalışma yılına sahip öğretmenler, bulunduğu okulda daha az çalışma yılına sahip öğretmenlere göre okul etkililiğini daha fazla algılamaktadır. Yıldırım, Akan ve Yalçın'a göre (2017) Öğretmenlerin okulda uzun süreli çalışmalarında iletişimleri arttığı için iş doyumunu da artmaktadır. Bu durum da okul etkililiğinin olumlu algılanmasını sağlamaktadır. Okulda çalışma süresinin artmasının öğretmenin okula aidiyetini de arttırdığı söylenebilir. Yine aynı okulda 4-6 yıl çalışma süresine sahip öğretmenler çalışma süresi 1-3 yıl olan öğretmenlere göre okul etkililiğini daha fazla algılamaktadır. Şenel ve Buluç (2016) çalışmasında öğretmenlerin mesleki davranışlarının okul iklimini etkileyen etkenler olduğunu belirlemiştir. Gezerler (2021) olumlu okul ikliminin çalışanlar arasında okul etkililiğinin olumlu algılanmasını sağladığını belirlemiştir.

Öğretmenlerin mezuniyetinin algılanan okul etkililiğini etkileyen değişkenlerden birisi olmadığı tespit edilmiştir. Medeni durumu evli olan öğretmenlerin bekâr öğretmenlere göre çalıştıkları okulun, okul etkililiğini daha fazla algılamaktadır. Evli öğretmenler okulu da tıpkı aile gibi sorumluluk alınması gereken bir kurum olarak algılamış olabilir. Medeni durumun algılanan okul etkililiğini etkileyen değişkenlerden olduğu tespit edilmiştir. Dağ (2021) medeni durumun duygusal emeği ve okul etkililiği algısını etkilemediğini tespit etmiştir. Öğretmenlerin okulu adına bir projede yer alma, okulu adına bir sosyal etkinlik gerçekleştirme durumuna göre farklılaşmamaktadır. Okulu adına projede yer alma ya da sosyal etkinlik gerçekleştirilmesinin algılanan okul etkililiğini etkilemediği tespit edilmiştir.

Bu sonuçlara göre aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir.

Bu çalışma farklı değişkenlerle farklı yöntemler kullanılarak yapılabilir.

Bu çalışma farklı öğretim kademeleri için yapılabilir.

Bu çalışmayı okul yöneticileri okullarının algılanan okul etkililiğini belirleyerek paydaşlara uygulayarak okulu adına strateji geliştirmede kullanabilir.

Bu çalışmayı il milli eğitim müdürlükleri yaparak okulların durumuna yönelik çıkarımda bulunabilir.

KAYNAKÇA

Başar, M., Gürkan, H. Avcı, A., Sökmen Bedel, N., Aktaş, A., Gündüz, M., Soylu, A. (2021). Özel/minik mucitler 4007 TÜBİTAK bilim şenliği programının öğrenci görüşlerine göre incelenmesi, *Araştırma ve Deneyim Dergisi* 6 (2) 12-138

Başar, M., Doğan M. C., Şener, N., Doğan Z. G. (2018). Bilim şenliği etkinliklerin öğrenci veli ve öğretmen görüşlerine göre incelenmesi *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 11(2), 132-147.

Başar, M., Akan, D., Çankaya, İ. H. (2014) Örtük program çerçevesinde okul yöneticilerinin yönetsel uygulamalarının değerlendirilmesi, *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi* 16 (1) 239-263

- Cerit, Y, Yıldırım, B. (2017). İlkokul müdürlerinin etkili liderlik davranışları ile okul etkililiği arasındaki ilişki, *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6 (3) 902-914
- Çakır, E. (2021). *Okul Müdürlerinin Öğretimsel Liderlik Davranışları İle Okula Etkililiği Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi
- Çoban, F., Badavan, Y. (2017). Başarılı okulların anahtarı: Etkili okul değişkenler *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 26 (114) 114-134
- Dağ, Z. (2021). *Öğretmenlerin Duygusal Emek Davranışları İle Etkili Okula Yönelik Algılarının İncelenmesi*, Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi
- Ertürk, R. (2019). Okul müdürlerinin etik liderlik davranışları, öğretmenlerin okul müdürüne güven algıları ve örgütsel bağlılıklarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi, *İnönü Üniversitesi Eğitim fakültesi Dergisi* 20 (1) 119-135
- Fullan, M. (1992). *Successful School Improvement*. Philadelphia Open University Publishing.
- Gezerler, T. (2021). *Etik Liderlik ve Okul Etkililiği İle Arasındaki İlişkide Okul İkliminin Rolü*, Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi
- Işık, A N. Gümüş, E. (2017) Yönetici öz-yeterliği ve okul etkililiği arasındaki ilişkinin incelenmesi *Kastamonu Eğitim Fakültesi Dergisi* 25 (1) 419-434
- Karasar, N. (2013). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Ankara: Nobel
- Özen, Y. (2011). Eğitim kurumlarında yönetsel ve bireysel krize müdahalenin planlanması ve eğitimi *Gümüşhane Üniversitesi Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, sayı3 119-140
- Şenel, T., Buluç B. (2016) İlkokullarda okul iklimi ile okul etkililiği arasındaki ilişki, *TÜBAV* 9 (4) 1-12
- Tuti, G., Ada, Ş. (2019). Ortaokul öğretmenlerinin algılarına göre okul yöneticilerinin değişim yönetimi yeterlilikleri ile örgütsel güven düzeyleri arasındaki ilişki, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 50 494-521
- Uğurlu, C T., Arslan, C. (2015). Öğretmenlerin örgütsel kimlik ve okula güven düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi, *İlköğretim Online* 14 (1) 72-85
- Uygur, K., Arabacı, İ B (2019). Lise öğretmenlerinin personel güçlendirme, algıları ile örgütsel güven algıları arasındaki ilişki: Elazığ örneği, *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16 (1) 744-770
- Yıldırım, İ., Ada, Ş. (2018). Algılanan okul etkililiği ölçeğinin (se-index) Türkçeye uyarlanması *Milli Eğitim Dergisi*, 47 (219) 19-32
- Yıldırım, İ, Akan, D., Yalçın, S. (2017)Sınıf öğretmenlerinin iş doyumu ve okul etkililiği algıları arasındaki ilişki, *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi*, 19 (1) 69-81
- Yüner, B., Özdemir, M (2020). Kolektif öğretmen yeterliği ile okul etkililiği arasındaki ilişkinin öğretmen görüşlerine göre incelenmesi *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(2), 389-409
- Yürek, U. Cömert, M. (2021). Okul Yöneticilerinin değişimi yönetme yeterlilikleri ile algıladıkları okul etkinliği arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 25 (4), 1762-1781.